

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 33. Emmanuël Ortega & Thomas Fildius Guairaniam Apostolicè
lustrant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

ALPHONSUM Barfenam in eâ expeditione diutiùs perseverare volentem, ut quatuor millia Ethnicorum, quorum Casiquios baptizaverat, Christi partibus adderet, & ad fretum usque Magellanicum per ferocissimas gentes, sine armis, sine comitatu, ire paratum revocavit Episcopus Tucumanensis, ne tantis periculis exponeret virum, quo si aliquando careret, Episcopatum se etiam abdicaturum asserbat. Ut rediit, eum quamvis renitentem totius dioceseos inspectorem summâ cum potestate legitimis tabulis creat, rogatque, ut cum sociis è Brasiliâ nuper advectis Sali fluminis accolarum omnium curam in se suscipiat. Barfena, Francisci Anguli jussu, admisâ procuratione, Emmanuelem Ortegam, Joannem Salonium, & Thomam Fildium ad eam regionem multis barbarorum millibus scaten-tem deducit, deductos Tonocotanam linguam docere incipit, per intervalla indigenas omni ope juvat, quorum numerum benè magnum exiguo planè tempore sacro latice perfundit: ducentos circiter & triginta Neophytos pellicatu infames legitimè copulat, multos plane mortales de peccatis numquam confessos expiat; quo in labore morbo contracto, ad urbem referri debuit. Sed per hunc morbum Deus Optimus Maximus Paraquariensibus salutem dare destinabat.

CAPUT
XXXI.
Sali flumi-
nis accolæ
Societatis
curâ sub-
duntur.

Barfena
multos sacro
Fonte abluir.

Egrotat.

CAPUT
XXXII.
Brasilorum
Sociorum
peccata in
Paraquariâ
labores.

1588.

Benevolè ab
urbe exci-
piuntur.

Et ab Domi-
nicani Epî-
scopi Vicario.

Gratitudo
Societatis
erga Domi-
nicanos.

PATRES Brasili, deficiente Tonocotana linguæ Magistro, communicato cum Francisco Angulo consilio, in Paraquariam, quod eos Illustrissimus Paraquariensis Episcopus, ob linguæ Guaranicæ peritiâ, & Sacerdotum inopiam, invitaverat, perrexere. Trecentis leucis distat Assumptionis urbs unde discesserant, quo itinere partim terrâ, partim adverso flumine Argenteo Paraquarioque, confecto, collecta ubique copiosa animarum messe, ab Assumptionis civibus tres omnino leucas obviam effusis, tantâ omnium ordinum aggratulatione, excepti sunt, satis ut appareret quàm sincerè animarum suarum culturam exposcerent. In eâ urbe, Dominicani Episcopi absentis vices gerebat ex eodem ordine vir planè pius, qui suo ingenio, & sui Præfatis hortamentis, Socios palam laudatos induxit in ædes à civibus paratas, ultrò concessa potestate pleraque Sacramenta in urbe & extra urbem administrandi. Sic præclarissimo Divi Dominici Ordini debemus, quod in Tucumaniam; Paraquariamque inducti simus. Eo tempore pleræque Paraquariæ civitates & Indorum oppida Sacerdote carebant: quare Neophyti passim omnium rudes mixti Ethnicis, nullo consuetudinum discrimine, sine sacrorum usu disciplinâque, vana tantùm Christianorum nomina præferebant: multi mortales ex Barbaris mulieribus orti barbaros mores cum lacte ebiberant, plerique verò Europæi, deficientibus Sacramentis, sortem suam lamentabantur, dolebantque Paraquariensis Reipublicæ corpus, ex nobilissimis partibus compositum, multis corruptelis obficorum Medicorum raritatem infici. Quò se verterent Socii, quam partem curandam priùs assumerent, non satis apud se constituebant. Consulto tamen Deo, visum est, Provinciæ caput noxiis humoribus antè purgandum, ut sanitas in subiecta membra efficacius influeret. Postquam ergo deferbuit gratulorum fervor, in ipsâ urbe Assumptionis instrumenta medendi omnia, Conciones, Catecheses, privata publicaque colloquia, exhomologeses, & id genus varia in omnes ordines exprompta sunt. Tenera Hispanorum puerorum indoles pro captu curabatur, gravia concionum remedia maturæ ætati adhibebantur. Fœminarum mollietis ferventi alloquiorum cauterio adurebatur: Indigenæ in urbe servitiis addicti præcipuo studio erudiebantur. Denique primo trimestri, eo successu peracta res est, ut seipsam in se urbs immutata vix agnosceret. Curatâ utcumque civitate, ad suburbanos pagos & villas excurrentes, grandem animarum segetem, adhibitâ Baptismi, Matrimonii, Catecheseos & Exhomologeseos falce, per vices collectum ivere: donec caritatis ignis, inter exigua spatia non se continens, sensim serpendo longinqua corripet.

Mores mu-
tati.

CAPUT
XXXIII.
Emmanuel
Ortega &
Thomas Fildius
Guaitaniam
Apostolicè lu-
strant.

IOANNE Salonio reliquis Præfecto in urbe remanente, Ortega & Fildius, adverso primùm Paraquario, deinde per immensa nemora & paludes pedibus incedentes (ut in eis agnosceres Josephi Anchieta discipulos) in Guairaniam Brasiliæ obversam regionem, centum & quinquaginta leucarum itinere profecti, pagos

omnes,

Multos baptizant.

Guairam excolant,

Et Villaricam.

omnes; quâ transeundum erat, omni Apostolicorum officiorum genere, plurimis præsertim ubique baptizatis, curavere. Primâ molitione trecentos & quinquaginta Ethnicos, quorum Dux, horribili figurâ, picto ad terrorem deformatoque capite, comam ad genua demiserat, è sylvis erutos, ad partes Christi traduxere. Quot in obviis passim vicis baptizaverint, sigillatim notatum non reperio. In ultimo Paraquariensis dititionis pago, Guairaniæ contermino, mille Ethnicorum capitibus salutes aquas infudere. Quadringentos maritali vinculo adstrinxere. Tantis rebus in itinere perfectis, deducuntibus, qui obviam venerant, civium Primoribus, primum Guairaniæ Hispanorum oppidum (civitatem Regalem vocant) tenuere. In hujus oppidi vicinia Melgarecus ejus fundator quadraginta millia Barbarorum in album olim retulerat, ex quibus ea tempestate magna multitudo adhuc supererat, serviebatque, centum & quinquaginta Hispanis eam regionem incolentibus. Huc igitur delatis Patribus, quoniam nullum Sacerdotem habebant, magna animarum seges oblata est: quam per mentem integrum, multis mortalibus baptizatis, Hispanis omnibus & Indis, legitimam ætatem habentibus, matrimonio ritè adstrictis, veteribus inimicitis pravisque amicitis dissolutis, in Christi horreum intulere. Deinde adverso Paranâ Huibaioque, octoginta leucarum itinere, Villaricam alteram Guairaniæ urbem ad Huibaii fluminis Paranæ influentis ripam, obvios passim Barbarorum pagos Baptismo & Confessione expiantes, perrexere. Villaricani festo tympanorum & sclopetorum sono testati sunt, nihil sibi accidere potuisse gratius, quam si post tot annos, quibus nullum Sacerdotem viderant, talibus viris fruereutur. Quadrimestri spatio Hispanorum omnium conscientia purgata sunt, & ingens Barbarorum numerus ad partes Christi traductus. Denique explorata regione reperere Socii, ducenta Ethnicorum millia in Guairaniâ, si non deficerent opera, ad fidem Christianam reduci posse. Igitur ad Assumptionis urbem, abs se conspecta Salonio relaturi, multis mortalibus in itinere denuo baptizatis, postliminiò rediere.

CAPUT

XXXIII.

Socii peste grassante per Paraquariam & Guairaniam multa faciunt memoratu digna.

1589.

Mille & quingentos ad Fidem adducunt.

quatuor mille baptizant.

Mille baptizati.

Item bis mille & quadringenti.

Item sexaginta.

ORTEGAM & Fildium fatigatos quadringentorum & quinquaginta ferme leucarum peregrinatione excepti in Assumptionis urbe labor propè immensus: quippe pestis invaserat cives, tantâ cum clade mortalium, ut subinde uno eodemque die centum capita demeteret. Paucis multa complectar, nam verba perdere non lubet. Salonius, Ortega & Fildius, non integro anno quindecies millies pœnitentibus aures præbuere: mille & quingentos Ethnicos baptizavere: cibi & somni immemores summâ curâ vires animi corporisque intenderunt, ne quid humanæ vel divinæ opis cuiquam deesset: & quod mireris, nullo virium suarum aut valetudinis detrimento, Deo scilicet eorum corpora protegente, qui animas aliorum suo periculo protectum ibant. Postquam pestis civibus abundè sepavit, agros invasit, eò majori damno, quò omni subsidio agrestes carerent. In pagis & villis Assumptionis urbi subcensitis, Ortega & Fildius numeratò decies millies morientium expiationes fecere; totidem cadaverum millia suis manibus sepelivere. Quatuor ferme millia Ethnicorum baptizavere, qui ferme omnes statim à suscepto baptismo ad cœlos evolavere. Continuato deinde labore Guairaniam petentes, in civitate Regali, Sacerdote adhuc carente, bis mille homines supra quingentos de peccatis confessos absolvere: mille capita ex Ethnicis Christiana fecere: centum & quinquaginta paria ritè conjugio copulavere. His rebus patrat, Emmanuel Ortega, Thoma Fildio Villaricam Sacerdote etiam carentem ante se amandato, ipse in itinere variis in pagis bis mille & quadringentos sacro latice perfudit: ducentos & quinquaginta supra mille matrimonio alligavit: sacrarum Confessionum, & sepulcorum cadaverum, numerus iniri non potuit. In pago uno triginta vetulas centenariis majores, & earum conjuges, ferme omnes ariolandi arte infames, ad Christum adduxit, Deo in corpora læviente & animas clementer habente. Multiplex ubique Ethnicos Neophytosque corripiebat metus, & passim ex variis nemoribus, Baptismi & Exhomologeseos ergò, miserandis obsecrationibus Ortega accersebatur: sed Villarica petenda fuit, ubi strages corporum erat. In eâ urbe ab utroque Socio tan-